

Zrinka Posavec
Maria Callas se baca u more

Tehnika pjevanja

Jezik

Govorim svojim učenicima:
jezik se mora slobodno kretati
jer žudi za vlažnom slobodom.
Neka padne na donji dio čeljusti,
u bestežinsko stanje.
Slobodni vokali,
konsonanti prhnu,
kad je jezik slobodan
žar je u svakoj kapljici sline.
Jezik na kojem se mučimo
na kojem tepamo,
dahtanje dvoje u jezik,
jezik kojim ližemo spolovila.

Potegni me za jezik, izbacit ću bujicu!

Jezik, mišić radosti,
plava erogena zona,
siva boja siromaštva,
ukručeni predmet našeg tužnog bića,
sretna vlažnost riječi.

Jezik u kojemu pripremamo smrt,
u kojemu produžujemo život
Tepam ti, tepam ti.
Trebam te, trebam te.

Uvijek govorim učenicima:
"Pogledaj se u ogledalo, gdje ti stoji jezik?"

Neuroza

Glas ovisi o rasporedu neuroza.
One se čuju u lijenim vokalima
progutanim slovima.
Raspored je ponekad tih,
ponekad crvena želatina.
Liječimo ih, liječimo,
izvlačimo:
molitvama, meditacijom,
starom glazbom, vježbama *apoggia*
i opasnim ljubavnicima.
Ali, neuroze su teške ptice.

Dah

Ah, taj dah koji je ispravan
samo onda kad je dubok.

Ah, taj dah koji se propinje
kroz ždrijelo kao konj.

Kažem učenicima:

"Uzmi ga kao da mirišeš konjak,

uzmi ga

do donjeg bijelog pamuka

do gaćica i šire

u leđa, u leđa

u trbuh, u trbuh."

Ah, taj dah

lava, drama, fatalne minute,

ljubav.

Uvijek kažem učenicima:

"Do koljena ga osjetite,

do krajnje ugone."

Usnice

Usnice se ljute
i taj topli brak gornje i donje
usne ima krize.
Usnice na koje se nanosi ruž
ispucale od vjetra,
bocca di pesce
bocca di ridente
usnice, usnice, izgržene usnice.
Govorila je profesorica:
"Otvori ih dok pjevaš
kao kad se ljubiš."

Sloboda

Učim ih da se glas razvija
od menstruacije na jače,
od mutacije na dublje.
Rezonantno tijelo
traži opuštanje svakog mišića.
Tako opušteni
postajete polarna svjetlost
koja dodiruje more
i male rijeke.

Čitav se vijek civilizacije
bore za slobodu.

Zato ste veliki u očima,
zato vam plješću.
Ganete ih, ne znaju zašto.
O slobodi je riječ.

Piano

Ali, ne zaboravite *piano*
jer ono tiho je važnije od glasnoga
ono ječi ispod vašeg jezika
dopire do dubine uma.
Pssssssssssss
tiho, tiho, tiše,
a dišite kao da ćete ispjevati grmljavinu.
Stojite čvrsto na svojim petama
vaš trbuh pjesnikova je glasnik.
Tiho –
zemlja podrhtava.

Uski ton

Suzite ton,
neka teče u najužem kanalu.
Pritom misli neka budu široke,
kao svjetlo.

Zašto je umrla Maria Callas

Ljudi koji prestanu pjevati
mogu umrijeti.

Maria Callas se baca u more

Autobiografija – žena, žena, žena Callas

Poznate žene, kao ja,
imaju hendikep,
i tko će se u njih zaljubiti.
Callas ima hendikep.
Svi te gledaju
svi te se boje
hendikep je to,
rekla je Maria
i prekrížila svoje duge prste.

Neki kažu: ružne su ti dubine,
neki kažu: ružne su ti visine,
ali nitko mi ne prigovara
zbog moje strasti.
Callas ima strast!
Imala sam muža,
bila sam projekt,
njemu sam se sviđala ja,
kao Norma
kao Norma Callas
kao Aida Callas
kao Turandot Callas.
Ali, moj glas, glas, glas, glas!
Vježbala sam 22 sata dnevno,
radila sam 22 sata dnevno.
Prvo naučim tekst pa glazbu,
onda ih stavljam u kosti,
uhvatim svaku frazu za vrat,
vadim joj jezik i zube,
izrađujem visine,
stavljam ih u oči,
pa uđem u lik,
postajem ona.
Ja ubijam za nju,
ja se zaljubljujem za nju,
ja se bojim za nju,
mene ubiju za nju.

Shvatite me, ja sam samo žena
ja imam svoje tijelo

svoja donja usta.

Shvatite me: samo sam žena.

Smijem se zaljubiti, zar ne?

Smijem li?

Ah, taj glas, taj glas, taj glas!

A gdje je ljubav?

Ja sam samo žena.

Maria, Callas

Ah, Maria, Maria, Maria
izgledaš tako izgubljeno.
Hoćeš li ikad više pjevati kao Callas?

Maria, muk

Na širokim avenijama Pariza
slušam:
moje je srce bez svijesti,
kroz sva godišnja doba glas je isti,
kruti ton,
tiha umrla djeca,
napaljeni očevi i sinovi bez ljubavi majke
i beskorisne tragedije.
Ne govorim sama sa sobom,
čuvam se šutnjom
kako ne bi i ono što je ostalo
oteo autizam.
Hodam polako,
nizbrdo, uzbrdo
uhvatim se za donji trbuh,
nježno pomilujem ošit –
otuda su se nekoć čule ptice.
Nekad su mi bacali cvijeće na pozornicu
sad mi se pod noge baca ludilo da ga zagrlim
i moj nerođeni sin.
Uspavljuje me utišana bol
iz arije o klasično neostvarenoj ljubavi
i prazno kazalište
gdje vježbamo novu scenu za život.
Sjednem na klupu i smišljam strategiju
kako popiti ovaj dan.

Maria kazna

Dani su patetično tragični.

Dovode me do točke iz koje se moji nožni prsti
pretvaraju u fraze koje više ne mogu otpjevati,
moje uši vibriraju kao trileri.

Zaslužila sam.

Trebalo mi je u meso oštrim nožem napisati:
voljeti ali pjevati.

Bacila sam se u more

Probudila sam se bez glasa
otrgnuo se od tuge
osamljen
bol, bolan
(prejako sam se zaljubila)
ssssssssssssssssssssiktao je
žžžžžžžžžžžžuborio
ccccccccccccccvvvrčio nejako,
jutros, bolestan, potpuno nestao.

Izmaknula sam svoje ruke
i grlom legla
na vrući kamen.
"Hvala ti za Floriju Toscu i Violettu Valéry,
ali zbog tebe postala sam kao one,
bezglasna."
Ustala sam i rukom iz grkljana
iščupala glasnice.

Krvi je bilo posvuda.

Ništa me nije boljelo.

Glasnice, ogoljene,
drhtale su kao tek ubijena životinja.
Ponovno sam se spustila
pa ih poljubila krvavih usana.

Zatim sam se bacila u more.

Dolazak Posejdonu

Sve vlažne tajne iz moje čeljusti,
agresivne scene,
vježbe za glas i melodijske skale,
moćno ispjevana *stretta* umiruće primadone,
moj zločesti psić,
gusti aplauz i uzvik *la divina*,
sve je stalo u tu veličanstvenu smrt
koja miriše na
stare brodove.

Sve stane u jedan drveni lijes.
Hajde smrti, miriši!
Tijelo mi je zagrijano od sunca.
Kosa je stabilna.
Udovi pomični.
Duh živi.

Moj zadnji ispraćaj je u Ateni
među maslinicima.
Ljudi skandiraju
dok me mrtvu iznose u prostranom
lijesu od trešnje.

Callas, Callas, bila si značajna točka!

Odvode me Posejdonu
na groblje blizu mora.
Iza lijesa hoda moja publika.
Čujem im korake, sve čujem:
upornost cvrčaka,
pomicanje plime,
čujem svoje pjevanje,
timbar sirove svile i razornog ne-mira.
Oči su mi otvorene, vidim
gornju dasku drvenog lijesa,
iznutra slušam svoj glas.

Mio dolce

Mio caro dolce voce

Dormi piú

Dormi piú

Tvoja Maria

Glas, grlo, grozd (izbor)

Glas – zelen list

Glas je monolog
crven kao zeleni list.
Sjedi među žilama patnje,
vadam ga, riblje škrge
spremam u srce,
košaru od vena.

Razapet glas

Glasu razapetom među oblacima
sa stabala vise ruke i noge.
Odluči li se otići još više,
u visine,
puknut će kao pjesma.

Glas spolovilo

Glas je sofa
udobna, tamnocrvena.
Meso od vibracija,
spolovilo, ključ.

Glas – more

Ispod kože glas utopljen.
Izvlače ga ribari,
vibrira i dalje.

Glasovi bumbari

Glasovi su u ranama
izvađenih tumora,
u stomama,
umjetnim kukovima.
Od tamo, iz reza,
bruje kao bumbari.

Tražeci glas

Tražim glas, nađem pjesmu
u njoj djevojka golih grudi,
bradavice joj krugovi od zvuka.

Pitanje

Kad se bojite zapjevati,
sjetite se tko je u djetinjstvu
zatukao vaš glas.

Što glas voli

Glas voli sve –
samo ga slušajte.
Pjevajte mu
pričajte s njim
otvorite mu oči
posadite u njih voćke
oslušajte ga dok spava,
njegov topli šum
tad je zvuk maternice.
U njega postavite ribe
koje će stvarati glazbu vode,
oslobodite mu hrabrost
prinesite mu fazane i jelene,
obilno ga pomažite masti
položite u tople kupke,
nek' lebdi pored vas.

Glas zvuk

U zvuku prirode glas
postaje božansko

tišina crtovlja

Glas – zakašnjela zvijezda

Glas je ponekad zakašnjela zvijezda,
čekaš da zazvuči, obasja se nebo!
Tonovi postaju mir
koji stanu
u naše uši.

Glas gusto

Glas je suza

zgnusnuta u mozgu.

Pustila bih ga kroz grlo

ali ne mogu otvoriti usta.

Glas upozorenje

Ako ga izdaš,
glas će te osporiti.
Spustit će ti promuklim udarcem,
omču zavezati oko vrata.
Grlo će biti poraženo.
Ljudi se snalaze,
nauče pokretati mišiće lica i jezika
u suprotnu stranu,
promijene boju, zvuk,
promijene misli.
U jednom času one se ozvuče
u lažnom glasu.

Hrabri izvade grkljan,
istresu istinu van.
Vrište u šumu,
vrište u jastuk.

Iskustvo

Ja sam tvoj glas,
kipim ti iz vrata.

Glas žito

Glas želi biti lijep.

Pusti ga u žito,

Neka postane mirna utroba

toploga kruha,

beskrajno zrno.

Glas sunce

Glas ispisuje sunčev žar,
toplu hiperbolu,
općom intonacijom
zveči
brmmmmmmmmmm.
Beskonačni atomi
vibriraju kostima.
Meso je toplo od sunčanog zvuka,
zvučna naradža.

Pjevačica kaže: "Svijet kao glas" (izbor)

Žrtvovanje pjevačice

Iz stidne točke raste zvuk,
publika je u afanu:
"Raspni je, raspni!"

Vrtlarica

Pjevačice svoj glas zasade u vrt.
Predanost se krije u mirisu cvijeća.

Umor

Šutnja zna
točno mjesto
gdje se zbio prijelom.

Strah

Grlo se stisne kao suha smokva,
pjevačica ne može nikuda,
jedino joj se udovi tresu,
ali to vide samo oni
koji poznaju strah.

Mistika

Smrt je istinita.
Samo njen glas ostaje neumjeren u želji
da živi i dalje.